

Τὸ εὐρώ, ὀγκὸς τῆς πολιτικῆς ἐνοποιήσεως

Ἡ ἀναθεώρηση τῆς **Εὐρωπαϊκῆς Συνθήκης** ὀλοκληρώνεται τὴν στιγμήν ποὺ δύο ἄλλα γεγονότα διέπουν τὴν καθημερινὴν ζωὴ τῶν **Εὐρωπαίων**: τὸ πρῶτον εἶναι ἡ ἐπιτυχία τοῦ **εὐρώ** καὶ ἡ **πολιτικὴ ἀποδοχὴ** τοῦ **ἀπὸ τρίτες χῶρες**: τὸ δεύτερον εἶναι ἡ αὐτονομία τῆς **Εὐρωζώνης**, τῆς **Εὐρώπης** δηλαδή, γιὰ πρώτη φορὰ μεταπολεμικά, ἀπέναντι στοὺς **Ἀμερικανούς**. Ἔτσι οἱ προτάσεις τοῦ προέδρου τῆς **Εὐρωπαϊκῆς Συνελεύσεως** γιὰ τὴν ἀναθεώρηση τῆς **Εὐρωπαϊκῆς Συνθήκης** δὲν ἐξέπληξαν κανέναν· κινήθηκαν μέσα στὰ πλαίσια τῶν γνωστῶν ἀπόψεων τοῦ γιὰ τὴν εὐρωπαϊκὴ ὀλοκλήρωση. Γνωρίζει τις εὐαισθησίαις τῶν **Εὐρωπαίων** πολὺ καλύτερα μᾶλλον ἀπ' τοὺς ἐν ἐνεργείᾳ πολιτικούς· δηλαδή, γνωρίζει ὅτι τὸ κύριον πρόβλημα μὲ τὴν **Εὐρώπην** εἶναι ἡ ἀναγνώριση ἀπὸ τοὺς συμπολίτες τοῦ τῆς σημασίας τῶν **ἱστορικῶν μας πηγῶν** στὴν ἀποδοχὴ τῶν νέων θεσμῶν. Ὁ **Βαλλερὺ Ζισκὰρ Ντ'** Ἔσταίν, ὑπογραμμίζει ὅτι ἡ **Ἐνωμένη Εὐρώπη** ἀντλεῖ ἀπ' τις ἱστορικὰς της ρίζες, τὴν **ἐλληνικὴν φιλοσοφίαν**, τὸ **ρωμαϊκὸ δίκαιον** καὶ τὴν **χριστιανικὴν θρησκείαν**.

Ἡ ἀναφορὰ στὶς ἱστορικὰς ρίζες ἔχει ἐξαιρετικὴ βαρύτητα, ἐπειδὴ γίνεται ὕστερα ἀπὸ, τὴν πρώτην μετὰ τὸν πόλεμον, ἀνεξάρτητην παρουσίαν τῆς **Εὐρωζώνης** στὴ διεθνήν σκηνήν, ὅπως συνέβη μὲ τὸ θέμα τοῦ **Ἰράκ**. Εἶναι γεγονός ὅτι πρὸς τὴν ὀλοκλήρωσιν τῆς **Εὐρώπης** κινουῦνται, μὲ διάφορον **βηματισμόν**, δύο **δυνάμεις**: Στὴν **ἐπιφάνειαν** εὐρίσκονται τὰ εὐρωπαϊκὰ ὄργανα, **Συμβούλιον**, **Ἐπιτροπὴ**, **Κοινοβούλιον** μὲ τις ὑπηρεσίαις τοὺς καὶ τὸ θεσμικόν τοὺς πλαίσιον· αὐτὰ τὰ ὄργανα ἔχουν καθιερώσει καὶ ἐπιβάλλει τὰ βήματα τῆς σταδιακῆς **εὐρωπαϊκῆς ὀλοκληρώσεως**. Κάτω ἀπὸ τὴν **ἐπιφάνειαν** κινουῦνται οἱ **εὐρωπαϊκοὶ λαοί**, μὲ τὴν δικήν τοὺς «**γλῶσσαν**» ἐπικοινωνίας καὶ τὸν δικόν τοὺς τρόπον ἀποδοχῆς τῶν θεσμικῶν ἀλλαγῶν· προπερνώντας τὰ γεγονότα τῆς **πρώτης Γιουγκοσλαβίας** - τῶν ὁποίων ἡ ἐρμηνεία δὲν εἶναι τῆς στιγμῆς-, ἐπὶ πενήντα χρόνια οἱ εὐρωπαϊκοὶ λαοὶ χειραφετήθησαν ἀπὸ τις ἱστορικὰς τοὺς «**ἀμαρτίαις**» καὶ περιφρόνησαν τὴν ὑστερίαν τοῦ πολέμου, ἡ ὁποία ἔχει καλλιεργηθεῖ λίαν ἐντέχνως μερικὰς φορὰς.

Τὴν ἀπτή ἀπόδειξιν τῆς **ἐνιαίας συνειδήσεως** τῶν **Εὐρωπαίων** φέρει ἡ ἀποδοχὴ τοῦ **εὐρώ** καὶ ἡ ἀδιαμφισβήτητη ἐπιτυχία τοῦ ἐντὸς ἐνὸς ἐξαμήνου ἀπὸ τὴν **καθιέρωσίν** του· εἶναι ἡ πρώτη φορὰ στὴν ἱστορίαν ποὺ ἐπιβάλλεται καὶ γίνεται ἀποδεκτό, καὶ μάλιστα σὲ τόσο σύντομον χρονικὸν διάστημα καὶ μὲ τόση προθυμία, νέον νόμισμα σὲ ἐνιαῖον "κρατικόν" χῶρον, χωρὶς νὰ ἔχει προηγηθεῖ ἡ **πολιτικὴ**

ένωση, δηλαδή ή ολοκλήρωση της **θεσμοθετήσεώς της**. Άλωστε είναι έντονες οι τάσεις διατηρήσεως της παλαιᾶς **ανεξαρτήτου κρατικῆς οντότητας** ἀπὸ πολλοὺς ἐταίρους τῆς **εὐρωζώνης**, οἱ ὁποῖοι διατηροῦν ἐμφανῶς τὶς προηγούμενες διεθνεῖς ἐξαρτήσεις τους, ἔστω καὶ ἂν εὐκόλα ὑποχωροῦν, ὅπως ἐφάνη μὲ τὸ **Ἰρακινό**.

Τὸ νόμισμα, ἀπὸ τὴν ἴδια του τὴ φύση, ἀπαιτεῖ καὶ προϋποθέτει τὸν **ἐνιαῖο πολιτικὸ χῶρο**, τὴν πολιτικὴ ἀρχὴ γιὰ τὴν προάσπισή του· ἡ πολιτικὴ ἀρχὴ δίδει στὸ νόμισμα τὴν **ψυχολογικὴ κάλυψη** τῆς ἀποδοχῆς του ἀπ' τὸ λαὸ στὸν ἐνιαῖο χῶρο ὅπου κατοικεῖ, τοῦ ὁποῖου τὶς ἀνάγκες ὑπηρετεῖ καὶ τὴν **ἐνιαία συνείδησή του** ἐνδυναμώνει. «**Τὸ νόμισμα οἶον ἐγγυητῆς ἐσθ' ἡμῖν**», γράφει ὁ **Ἄριστοτέλης**. Δηλαδή, ὁ ἐγγυητῆς τῆς ἐνότητος τῶν κατοίκων τοῦ ἐνιαίου χῶρου εἶναι τὸ νόμισμα· γιὰ τὸ λόγο αὐτό, ὅλοι οἱ κατακτητῆς, ἀλλὰ καὶ οἱ πόλεις ἢ τὰ κράτη μετὰ τὴν κατάκτηση ἢ τὴν ἀνακήρυξη τῆς ἀνεξαρτησίας τους, ἐξέδιδαν τὸ δικό τους νόμισμα, ἐπειδὴ τὸ νόμισμα τοὺς προσέφερε τὴν ἐγγύηση τῆς ἐνότητος τοῦ χῶρου καὶ διασφάλιζε τὴν **ἐνιαία συνείδηση** στὴν **καθημερινὴ τριβὴ** τῶν ὑπὸ τὴν ἐνιαία ἐξουσία διαβιούντων.

Γνώριζαν ἄριστα οἱ **Ἕλληνες**, πέραν τῆς οἰκονομικῆς, τὴν πολιτικὴ καὶ κοινωνικὴ λειτουργία τοῦ νομίσματος, «**τὴν ἐκ τοῦ νομίσματος συνοχήν**», ὡς πολιτικὴ θεωρία καὶ πρακτικὴ· «**ἡ χρεια συνέχει ὡσπερ ἐν τι ὄν**», λέγει ὁ **Σταγειρίτης**· τὸ νόμισμα ἐγγυᾶται τὴ συνοχή, καθιστώντας τὸ χῶρο ἐνιαῖο σύνολο, «**ὡς κάτι ἐνιαῖο**», ἐπειδὴ ὑπηρετεῖ τὴν ἀνάγκη, τὴν χρεια, τῶν κατοίκων τοῦ ἐνιαίου συνόλου. Ὁ μόνος μεγάλος στρατηλάτης ὁ ὁποῖος δὲν ἐξέδωσε νέο νόμισμα εἶναι ὁ **Μέγας Ἀλέξανδρος**, ὁ ὁποῖος διατήρησε τὴν **ἀττικὴ δραχμή**, χαράσσοντας ὅμως τὴν προτομὴ του πάνω της· δὲν ἤθελε ὁ **Ἀλέξανδρος** διασπάσαι τὴν ἐνότητα τοῦ ἑλληνικοῦ χῶρου καὶ γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ ἀπέφυγε τὴν ἐκδοσὴ ἄλλου νομίσματος.

Τὸ εὐρωπαϊκὸ ἱστορικὸ προγούμενο εἶναι οἱ **ἐλληνικὲς συμπολιτεῖες** τὸν 3^ο καὶ 2^ο π.Χ. αἰῶνα· ἡ **ἀχαϊκὴ** καὶ ἡ **αἰτωλικὴ συμπολιτεία** εἶχαν ἐνωθεῖ εἰρηνικά, διέθεταν καὶ τὴν πολιτικὴ καὶ τὴν οἰκονομικὴ ἐνότητα τῶν ἐλευθέρων πόλεων ποὺ τὶς ἀπάρτιζαν, ὅπως καὶ τὸ ἐνιαῖο νόμισμα, ἄρα ὑπερτεροῦσαν ἀπέναντι στοὺς **Ρωμαίους**. Τοὺς ἔλειπε ἓνα καὶ μόνον: ἡ **ἐθνικὴ ἐνότης**, μὲ προέκταση τὴν ἐνιαία στρατιωτικὴ ἀντιπαράταξη· ἔπρεπε ἀποτελέσαι μία **συμπολιτεία** ἢ ὁποῖα θὰ προσέλκυε καὶ τὶς ἄλλες **ἐλληνικὲς πόλεις**. Αὐτὸ ποὺ εἶχε συμβεῖ στοὺς **Μηδικοὺς πολέμους** καὶ στὴν ἐνότητα ἐπὶ **Φιλίπου** καὶ **Ἀλεξάνδρου** γιὰ τὴν κατάκτηση τῆς **περσικῆς αὐτοκρατορίας**, ἔλειπε στὰ κρίσιμα χρόνια τοῦ τέλους τοῦ τρίτου π.Χ. αἰῶνος. Ὡς ἀπλὴ ἱστορικὴ μνεῖα ἀναφέρονται αὐτά.

Ἡ κεντρομόλος δύναμις τοῦ δολλαρίου

Τὸ ἱστορικὸ προηγούμενο στὴ νεώτερη ἐποχὴ βρῖσκεται στὶς **Ἠνωμένες Πολιτεῖες τῆς Ἀμερικῆς**: ἀμέσως μετὰ τὴν κήρυξη τῆς ἐπαναστάσεως, καὶ πρὶν ἀκόμη φανεῖ ὅτι οἱ δεκατρεῖς πολιτεῖες θὰ ἐπιτύχουν στὸν ἀγῶνα τους κατὰ τῆς θαλασσοκράτειρας **Μεγάλης Βρεταννίας**, μία **Ἐπιτροπὴ** τοῦ ἐπαναστατικοῦ **Κογκρέσσου**, ἀποφάσισε στὶς 22 Μαΐου 1776, τὴν ἀποδοχὴ τοῦ **ἰσπανικοῦ δολλαρίου** ὡς βασικοῦ νομίσματος καὶ στὶς 2 Σεπτεμβρίου τοῦ ἰδίου ἔτους ὄρισε προσωρινὰ τὴν ἀντιστοιχία του σὲ ἄργυρο. Γνώριζαν οἱ ἐπαναστάτες, ἀπὸ τὴν καθημερινή τους ζωὴ καὶ ὄχι ἀπὸ θεωρητικὰ βιβλία, ὅτι, ἀφοῦ ἀποφάσιζαν διακόψαι κάθε δεσμὸ μὲ τὴν **ἀγγλικὴ ἐξουσία**, ἔπρεπε νὰ βροῦν ἄλλο νόμισμα ποῦ θὰ κάλυπτε τὶς ἄμεσες καὶ ἐπιτακτικὲς ἀνάγκες τῶν συμπολιτῶν τους. "Δὲν ἀποτελεῖ ἔκπληξη τὸ γεγονός, ἀναφέρει ὁ **Ἀμερικανὸς ἱστορικὸς** καὶ οἰκονομολόγος **Edwin Vieira** στὴν ἐκπληκτικὴ του ἀνάλυση, "Τί εἶναι τὸ δολλάριο", ὅτι τὸ **Ἡπειρωτικὸ Κογκρέσσο** πρῶτα χρησιμοποίησε τὸ ἰσπανικὸ δολλάριο, καὶ μετὰ ἔλαβε τὰ ἀναγκαῖα μέτρα γιὰ τὴν κυκλοφορία του ὡς τὸ σταθερὸ μέτρο ἀξίας".

Ἐπὶ ἕξι χρόνια χρησιμοποιοῦσαν τὸ ἰσπανικὸ δολλάριο οἱ ἐπαναστημένες πολιτεῖες, καὶ μόνο τὸ **1782** τὸ **Κογκρέσσο** συζήτησε τὴ μορφή καὶ τὴν ἀκριβῆ ἀντιστοιχία του σὲ ἄργυρο· ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ δεκαδικοῦ συστήματος ἀπὸ τὸν **Τόμας Τζέφερσον** καὶ ἡ χάραξη τοῦ πρῶτου ἀμερικανικοῦ δολλαρίου ἀπὸ τὸν **Βενιαμὴν Φραγκλίνο** τὸ **1788**, τὸ καθιερώσαν ἐπισήμως μὲ τὴν κοπὴ του σὲ ἀμερικανικὸ χυτήριο τὸ **1792**. Οἱ λόγοι, ποῦ ὑποχρέωσαν τοὺς **πατέρες** τῆς **ἀνεξαρτησίας** στὶς ἀποφάσεις τους ἔχουν σημασία: γνῶριζαν πολὺ καλά ὅτι στὶς πρῶτες δεκατρεῖς πολιτεῖες οἱ **συνεκτικὸι δεσμοὶ** ἦταν χαλαροί· ἐκάστη πολιτεία ἐλάμβανε αὐστηρὰ μέτρα γιὰ τὴν προστασία τῆς **ἀνεξαρτησίας** της καὶ ἕνα ἀπὸ τὰ βασικά της προνόμια ἦταν τὸ δικαίωμα ἐλέγχου **τοῦ νομίσματος**. Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ, στὴ **Νέα Ἀγγλία** εἶχαν καταφύγει κυρίως **Ἀγγλοσάξωνες προτεστάντες**, ἐνῶ στὶς **νότιες πολιτεῖες** ἡ πλειοψηφία ἦταν **Κέλτες** καὶ **Γαλάτες**: ὁ μόνος συνεκτικὸς τους κρίκος ἦταν ὁ φόβος ἀπέναντι στὴν **ἀγγλικὴ ἀποικοκρατία**: ὁ πόλεμος τοὺς ἔδενε μὲ τὸ αἷμα τῶν παιδιῶν τους. Ἀντίθετα, στὸν **ἐμφύλιο πόλεμο**, τὸ δολλάριο χρησιμοποιοῦσαν ὡς νόμισμα ἀμφότερες οἱ πλευρές.

Ἡ διασφάλιση τῶν **συνεκτικῶν δεσμῶν** ὥθησε τοὺς πατέρες τῆς ἀνεξαρτησίας ἀπορρίψαι τὴν **ἀγγλικὴ λίρα** ὡς νόμισμά τους, ἐπειδὴ στὴν πράξη αὐτὸ θὰ σήμαινε τὴ συνέχιση τῆς βρεταννικῆς

κυριαρχίας· ή σύλληψη του **Τζέφερσον** για την εφαρμογή του **δεκαδικού συστήματος** προσέδωσε στο δολλάριο άνεση στις καθημερινές δοσοληψίες, κάτι που έλεπε από το πολύπλοκο σύστημα της **παλαιάς στερλίνας**. Επίσης με την επίσημη καθιέρωσή του, το **δολλάριο** ενίσχυσε την ενιαία αμερικανική συνείδηση στα πρώτα δύσκολα χρόνια του νέου **όμοσπονδιακού κράτους**. Το **ισπανικό δολλάριο** θεωρήθηκε ως καλύτερη λύση, και αποδείχθηκε άριστη, επειδή στο νέο κόσμο το νόμισμα αυτό το προτιμούσαν στις συναλλαγές· το δολλάριο προέρχεται από τα νομίσματα **thallers**, με βάση τον άργυρο, του κόμητος **Count Schlick** της πόλεως **Joachim's Thai** της **Βαυαρίας**· ο κόμης τα έκοψε για πρώτη φορά το **1519** και έγινε γνωστό ως **Schlickthaller**. Από την πλευρά της, ή **Ισπανία**, μετά τη νομισματική μεταρρύθμιση του **1497** έκοψε το νόμισμα των όκτω ρεάλ, **silverreal**, κυρίως για το **Νέο Κόσμο**, το οποίο, επειδή έμοιαζε με το **thaller**, ονομάσθηκε δολλάριο· το **1704** καθιερώθηκε το **silverreal** και επισήμως με διάταγμα της **βασιλείας Άννης**.

Η ευρωπαϊκή εμπειρία

Στην **Ευρωπαϊκή Ένωση** παρουσιάζεται το ίδιο φαινόμενο με την **αντίστροφη ροή**· οι **δώδεκα λαοί** αποδέχθηκαν **ασμένως** το **εύρώ**, έστω και χωρίς την ολοκλήρωση της **πολιτικής τους ένότητας**. Δηλαδή, επιβλήθηκε εκ της **λαϊκής βάσεως** ή πολιτική ένότης, επειδή αυτό σημαίνει ή ανάδειξη της ενιαίας συνειδήσεως των δώδεκα λαών, μέσω του νομίσματος, παρότι τα **θεσμικά όργανα** ύστερούν ή έπονται. Το θέμα είναι ή **άρση** της **έμφανους δυσαρμονίας**, με την άσκηση της πολιτικής ένότητας, μεταξύ της ενιαίας συνειδήσεως και της πολιτικής καλύψεως του νομίσματος.

Οι **ευρωπαϊκοί λαοί** ζούν την **εποχή τους**· ή διάκριση μεταξύ της καθημερινότητας, με τις αναπόφευκτες τριβές της, και της ανατάσεως χαρακτηρίζει πάντοτε τις ιστορικές αλλαγές. Οι Ευρωπαίοι, χάρις στην **ανάτασή τους**, χειραφετήθηκαν από τις **ιστορικές και κοινωνικές δεσμεύσεις** με τα **έθνικά τους νομίσματα** -μερικά εκ των οποίων είχαν ιστορία χιλιάδων ετών- και αποδέχθηκαν το **εύρώ**· ή οικονομική τριβή εκφράζεται από τον **ψυχολογικό παράγοντα** της **έμπιστοσύνης** προς το νόμισμα ως **πρώτο βήμα**, επειδή σε αυτό αποταμιεύει και επενδύει ο καθένας ολόκληρη τη ζωή του. Άνεξαρτήτως της ύστερήσεως των θεσμικών οργάνων και της απουσίας της θεσμικής πολιτικής ένότητας, οι **δώδεκα λαοί** πίστεψαν στην **πράξη** στο **εύρώ** και το επέβαλαν.

Τὸ εὐρώ, σὲ **δεύτερο βῆμα**, ἔχει ἀποδείξει τὴν πολιτικὴ καὶ οἰκονομικὴ του ἀπήχηση, ἐπειδὴ ἔχει γίνει ἀποδεκτὸ καὶ ἀπὸ τὶς **ὑπὸ ἔνταξη χῶρες** ὡς **ἀποθεματικὸ νόμισμα**, καὶ ὡς καθημερινὸ χρῆμα σὲ πολλὰς ἀπὸ αὐτές. Ἄρα διαθέτει τὴν ἀποδοχὴ καὶ τὴν ψυχολογικὴ στήριξη ἀπὸ τὸν εὐρύτερο εὐρωπαϊκὸ χῶρο, τὸν ὁποῖο ἐκλήθη ὑπηρετεῖν καὶ συνέχειν· ἢ **ἐκ τοῦ νομίσματος συνοχή** τοῦ **εὐρύτερου εὐρωπαϊκοῦ χῶρου** διασφαλίσθη.

Στὴ συνέχεια ἔγινε καὶ τὸ **τρίτο βῆμα**, ὡς συμπλήρωμα τοῦ δευτέρου: ἢ ἀποδοχὴ τοῦ εὐρώ ὡς **ἀποθεματικοῦ νομίσματος** καὶ ἀπὸ τὶς ἄλλες εὐρωπαϊκὰς χῶρες, οἱ ὁποῖες γνωρίζουν ὅτι δὲν πρόκειται ποτὲ ἐνταχθῆναι στὴν **Εὐρωπαϊκὴ Ἑνωσι**, ὅπως εἶναι π.χ. οἱ **ρωσικὰς χῶρες**. Ἄρα ἀπέκτησε **εὐρύτερη πολιτικὴ διάσταση**· τὴν πολιτικὴ καὶ οἰκονομικὴ δυναμικὴ τῆς Εὐρωζώνης τὴν ὁποία ἀντιλαμβάνονται καὶ ἀποδέχονται οἱ **τρίτοι λαοί**.

Τὸ **τρίτο βῆμα** εἶναι τὸ πιὸ σημαντικὸ ὡς πρὸς τὴν **πολιτικὴ κάλυψη** τοῦ εὐρώ στὸ **ἐξωτερικὸ**· πολλὰς ἄλλες χῶρες, καὶ **ἐκτὸς Εὐρώπης**, ἀποδέχονται τὸ εὐρώ ὡς ἀποθεματικὸ νόμισμα, ἄρα θεωροῦν ὡς δεδομένη τὴν πολιτικὴ του κάλυψη **ἕως τὴν περιοχὴ τους**· ἢ κάλυψη αὐτὴ ἔχει περισσότερὸ ψυχολογικὴ σημασία, ἀπὸ πλευρᾶς **ἐμπιστοσύνης** τῶν **λαῶν** καὶ τῶν κυβερνήσεων τους πρὸς τὴν παρουσία στὴ **διεθνή σκηνή** τοῦ **νομίσματος**, καὶ λιγότερο ὡς ἐπιφέρουσα καὶ ἄλλες ἐνέργειες ποὺ ἀπαιτεῖ καὶ προϋποθέτει τὸ διεθνὲς ἀποθεματικὸ νόμισμα. Αὐτὰ ὅμως εἶναι ἄλλη ἱστορία!

Ἡ δυναμικὴ διεθνὴς παρουσία

Οἱ διεθνεῖς ἐξελίξεις ἔφεραν στὸ προσκήνιο τὴν ἀνάγκη **πολιτικῆς καλύψεως** τοῦ εὐρώ ἀπ' τὶς μεγάλες χῶρες τῆς **Εὐρωζώνης**· τοὺς πρώτους μῆνες τὸ ἐνιαῖο εὐρωπαϊκὸ νόμισμα εἶχε κερδίσει τὴν **ἀποδοχὴ** πολλῶν χωρῶν ὡς **ἀποθεματικὸ τους νόμισμα**, ὅπως καὶ τὴν ἀνεξαρτησία του στὶς ἀγορὰς συναλλάγματος. Ἐλεγε ἓνα μόνο· ἢ ἀπόδειξη τῆς ἀνεξαρτήτου πολιτικῆς παρουσίας τῆς **Εὐρωζώνης**· αὐτὸ ἐπετεύχθη μὲ δύο κινήσεις: Μὲ τὴ ρητὴ ἀπόρριψη ἀπὸ τὸ **Γερμανὸ καγκελλάριο** τῆς ἀμερικανικῆς πιέσεως γιὰ εἰσβολὴ στὸ **Ἰράκ**, καὶ μὲ τὴν προβολὴ ἀπὸ τὴ **Γαλλία** τοῦ δικαιώματος τῆς **ἀρνησικυρίας** στὸ **Συμβούλιο Ἀσφαλείας**· ἢ **Εὐρωζώνη** ἀπέδειξε ὅτι διαθέτει ὄχι μόνο τὸ δικαίωμα τῆς ἀρνησικυρίας στὸ Συμβούλιο Ἀσφαλείας, μὲ τὴ **Γαλλία** ὡς **μόνιμο μέλος**, ἀλλὰ καὶ τὴ δυνατότητα συνοχῆς γύρω της καὶ ἄλλων δύο μεγάλων δυνάμεων, τῆς **Ρωσίας** καὶ τῆς **Κίνας**· ἢ **Βρετανία**, μὲ τὴν ταύτισή της μὲ τὴν ἀμερικανικὴν πολιτικὴν, συνέχισε τὴ φυγόκεντρη πορεία της ἀπὸ τὴν

Ευρωζώνη. Ἐκτοτε οἱ ἐσωτερικὲς συγκρούσεις στὸ ἐσωτερικὸ τῆς **ΕΕ** λαμβάνουν ἄλλες διαστάσεις, ὅπως ἔγινε κατὰ τὸ ἕκτακτο **Ευρωπαϊκὸ Συμβούλιο τῶν Βρυξελλῶν** στὸ τέλος Ὀκτωβρίου.

Ἡ στάση τῶν δύο μεγάλων χωρῶν τῆς **Ευρωζώνης** στὸ θέμα τοῦ **Ἰράκ**, μὲ τὶς εὐρύτερες προεκτάσεις του, ἀπέδειξε ὅτι οἱ κορυφαῖοι **Ευρωπαῖοι** ἐπικοινωνοῦν μὲ τοὺς **λαοὺς τους** καὶ λαμβάνουν τὰ μηνύματά τους, ὡς πρὸς τὴ δυναμικὴ τῆς ἐμπιστοσύνης πρὸς τὸ νόμισμα ὡς **ψυχολογικοῦ παράγοντος**, ἄρα καὶ τῆς ἀπαραίτητης **προστασίας του**· ἔδειξαν στοὺς λαοὺς τους ὅτι σέβονται καὶ ἐνισχύουν τὴν ἀνάδυση τῆς **ἐνιαίας ευρωπαϊκῆς συνειδήσεως**. Ἡ ἐμμονὴ τῶν **Γάλλων** καὶ τῶν **Γερμανῶν** καὶ ἡ διαφωνία **Ζακ Σιράκ** καὶ **Τόνυ Μπλαιρ** ὡς πρὸς τὸ θέμα τοῦ **Ἰράκ**, εἶχαν καὶ τὴν ψυχολογικὴ τους πτυχή· αἰσθάνθηκαν οἱ λαοὶ τῆς **Ευρωζώνης**, στὴν καθημερινή τους ζωὴ, τὴν πλήρη πολιτικὴ τους κάλυψη.

Προσεγγίζοντας τὸ θέμα ἀπὸ ἄλλη ὀπτικὴ γωνία παρατηροῦμε, ὅτι κατέδειξαν οἱ **δύο χῶρες** στοὺς δώδεκα λαοὺς ὅτι γνωρίζουν ἄριστα πὼς οἰαδήποτε ἔξωθεν ἀπειλὴ, ἐναντίον οἰασδήποτε **ἐλαχίστης περιοχῆς** τοῦ **ἐνιαίου χώρου**, ἀντανακλᾷ αὐτομάτως στὴν εὐαίσθητη **ἐνιαία ευρωπαϊκὴ συνείδηση**· ἢ ἐκ τοῦ νομίματος συνοχὴ καὶ ἡ ἐνιαία ευρωπαϊκὴ συνείδηση εἶναι ἓνα καὶ τὸ αὐτὸ στὴν καθημερινὴ ζωὴ καὶ στὴν πολιτικὴ πρακτικὴ τῶν **Ευρωπαίων**. Ἄρα εἶναι ὑποχρεωμένοι **διαφυλάξαι** καὶ τὰ **ἀκρότατα ὅρια** τοῦ **ἐνιαίου χώρου** καὶ τοὺς **κατοίκους** τῶν **μεθοριακῶν περιοχῶν**· ἢ **πολιτικὴ ἐνότης**, ὡς ἐνιαία συνείδηση καὶ σχέση ἐμπιστοσύνης, εἶναι **ἀρρήκτως συνυφασμένη** μὲ τὸν ἐνιαῖο χῶρο. Οἱ δύο αὐτὲς λειτουργίαι εἶναι **ἀρρήκτως συνεδεμένες** καὶ στὸν **ἀπλὸ πολίτη** ἐπιτελοῦν **μίαν** καὶ τὴν **αὐτὴν** πολιτικὴν λειτουργίαν: Τὸν πληροῦν μὲ θάρρος καὶ αὐτοπεποίθηση.

Εἶναι γνωστὰ αὐτὰ στὴν **ἐλληνικὴ φιλοσοφικὴ σκέψη**· ἢ ἐκ τοῦ νομίματος συνοχὴ καὶ ἡ ἐθνικὴ συνοχὴ ἢ ἡ ἐνιαία ἐθνικὴ ἢ κρατικὴ **συνείδηση** ἐνδὸς **ἐνιαίου συνόλου** πάντα συμβαδίζουν στὴν ἱστορία· τὰ **ευρωπαϊκὰ πολιτικὰ ὄργανα** ἐκφράζουν τὴν ἐνότητα αὐτὴ, κάτω ἀπὸ συνθήκες «βίας» γιὰ τὰ ἴδια, ἀφοῦ δὲν ἦταν προετομασμένα, ἀλλὰ αὐτονοήτου διαδικασίας γιὰ τὸν ἀπλὸ **Ευρωπαῖο**, ὁ ὁποῖος ἀποδέχθηκε τὸ εὐρὸ ὑπὸ αὐτὰς τὰς συνθήκας.

Ἀθήνα, Ὀκτώβριος 2002
Χρῆστος Ζ. Καρανίκας